

2021-2025

Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg
Beleidsvisie en activiteitenplan

Gevestigd te Haarlemmermeer.

Ingeschreven KvK onder nummer 412 224 29

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	Pagina 2
2.	Monumentale waarde stelling van het Stoomgemaal in zijn omgeving	Pagina 3, 4
3.	Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg	Pagina 5
4.	Visie	Pagina 6,7
5.	Bestuur	Pagina 8
6.	Vrijwilligers	Pagina 9
7.	Huidige Activiteiten	Pagina 10
8.	Educatie	Pagina 11
9.	Bezoekers & Evenementen	Pagina 12
10.	Communicatie & Public Relations	Pagina 13,14
11.	Financiën	Pagina 15
12.	Samenwerking	Pagina 16, 17
13.	Plan van aanpak	Pagina 18

1. Inleiding

Het Stoomgemaal Halfweg (vroeger; stoomgemaal 'Rijnland' te Halfweg) is het oudste en grootste nog werkend schepradstoomgemaal ter wereld. Het is gebouwd in 1852 en uitgebreid in 1888 en 1923. Het Stoomgemaal Halfweg is een boezemgemaal. Boezemgemalen pompen het water uit de 'boezem' (sloten, plassen, meren en ringvaarten) en voeren het indirect af naar zee. De schepraderen van het Stoomgemaal Halfweg verplaatsen 1.500.000 liter water (= 1.500 kubieke meter) per minuut. Gemalen werken alleen als dat door (overvloedige) regenval nodig is. Tegenwoordig gebeurt dat elektrisch en computergestuurd.

Tot 1977 is het gemaal in actieve dienst geweest. Vervolgens had het Hoogheemraadschap Rijnland het voornemen om het stoomgemaal te slopen, omdat de functie werd overgenomen door een nieuw modern gemaal in het westelijk havengebied van Amsterdam. Het Hoogheemraadschap wilde ontlast worden van het onderhoud van het oude gemaal. De stoommachine zou verkocht worden. Door tussenkomst van de Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg is het gemaal van de sloop gered en werd het stoomgemaal door Rijnland voor een symbolisch bedrag verkocht aan de Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg.

Op initiatief van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude komen een aantal mensen bijeen op 8 februari 1978. In vervolg daarop wordt op 23 mei 1978 de Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg opgericht. Op 24 oktober 1983 krijgt het museum de status rijksmonument.

Een groep actieve vrijwilligers verzorgde het onderhoud van de stoommachine en op 10 juni 1987 is de stoommachine door ZKH Prins Claus weer in werking gesteld. Er heeft, voorafgaande aan deze opening, mede door achterstallig onderhoud een zeer noodzakelijke en ingrijpende restauratie aan de gebouwen plaatsgevonden. De kosten bedroegen meer dan fl. 1.000.000,00. Sindsdien is het gemaal een aantal dagen per jaar vol onder stoom. Het gemaal heeft geen functie meer in het waterbeheer, maar draait voor het jong en ouder publiek, om hen kennis te laten maken met het tijdperk dat historisch en technisch van zo groot belang is geweest: namelijk het stoomtijdperk.

De stichting heeft de ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) status.

2. Monumentale waarde stelling van Stoomgemaal in zijn omgeving

De in deze beleidsnota beschreven activiteiten en onderwerpen vinden voor een groot deel plaats in en om het monumentale gebouw, waarin zich het eigenlijke gemaal bevindt. De financiering van het onderhoud en de instandhouding van dit meer dan 160 jaar oude object is een voortdurende bron van zorg voor het bestuur.

Het Stoomgemaal Halfweg maakt deel uit van een ensemble van waterstaatkundige werken dat kenmerkend is voor de stand van de techniek in de tweede helft van de 19de eeuw. Dankzij de uitvinding van de stoommachine en de daarop volgende industriële revolutie kon Nederland deze techniek ook gaan toepassen bij de beheersing van de waterstanden.

De Haarlemmermeerpolder werd in 1848-1852 door de stoomgemalen Cruquius, Lijnden en Leeghwater drooggemalen. Omdat de boezem van Rijnland door de drooglegging sterk verkleind was werden er nog drie boezemgemalen rondom de Haarlemmermeer gebouwd. Eén van deze gemalen was het Stoomgemaal Halfweg. Dit gemaal werd in 1852 in gebruik genomen. De drie boezemgemalen moesten ervoor zorgen dat het water versneld kon worden geloosd op het IJ. Het Stoomgemaal Halfweg gebruikte de nieuwe stoomtechniek met in Engeland en sinds 1923 in Nederland gebouwde ketels, een stoommachine en schepdraders om het water via drie middeleeuwse sluisjes, gelegen tussen de dorpskern Halfweg en de uit 1886 stammende voormalige Suikerfabriek, uiteindelijk naar de Noordzee af te voeren.

Al deze elementen uit de heldhaftige Hollandse historie van de strijd tegen het water zijn nog aanwezig en het Stoomgemaal Halfweg vormt daar het middelpunt van. In de loop van de 20ste eeuw is het monumentale karakter van de genoemde objecten onderkend, want, zowel het Stoomgemaal als delen van de Suikerfabriek, zijn rijksmonumenten. Het sluisencomplex is een gemeentelijk monument en daaroverheen ligt ook nog de ijzeren spoorbrug van Neerlands eerste spoorlijn (1839) van Amsterdam naar Haarlem die eveneens een rijksmonument is. Deze objecten hebben een samenhang waarvan echter pas in het laatste decennium, ook onder invloed van het Belvédèrebeleid van de rijksoverheid om niet alleen solitaire objecten maar ook de ensemble waarde te beschermen, het belang wordt ingezien.

Het gebouw is een interessant specimen van 19de -eeuwse industriële architectuur waarbij zich bovendien een bijna 40 meter hoge schoorsteen bevindt, die een belangrijk focal point in de omgeving is en deel uitmaakt van de skyline van Halfweg. De geprononceerde ligging aan De Kom, waar zich in het verleden honderden schepen met suikerbieten voor de suikerfabriek verdrongen, maakt het mogelijk het gebouw zowel van de land- als van de waterzijde te beleven. Het gebouw heeft een fraaie functionele plattegrond met een heldere scheiding tussen het ketelhuis en het schepdruis, waarin de eigenlijke stoommachine met de zuigercilinder, het vliegwiel en de grote tandwielen, die het schepdruis aandrijven zich bevinden. De huizen zijn via een gang met elkaar verbonden. Het schepdruis is een indrukwekkend stukje ingenieurs architectuur, dat al ruim anderhalve eeuw bestand is tegen de geweldige dynamische krachten die daar optreden. Het Stoomgemaal heeft sinds 1977 geen functie meer voor de beheersing van de waterhuishouding die het Hoogheemraadschap bewaakt, maar is wel een sterk element in de historie daarvan.

Door het in deze beleidsnota geschetste gebruik van het gebouw waarbij alle onderdelen ingezet worden, vindt natuurlijk slijtage plaats en daarom is regelmatig onderhoud van de roerende en onroerende onderdelen van het geheel strikt noodzakelijk. Door middel van jaarlijkse rapportages van onder andere de Monumentenwacht wordt de staat van het onderhoud bewaakt, maar door gebrek aan middelen is het zeer noodzakelijke groot onderhoud van structurele delen van het gebouw nog niet mogelijk.

Veel kleinere onderhoudswerkzaamheden worden door de vrijwilligers in eigen beheer verricht. Doch voor het noodzakelijke groot onderhoud zijn professionals nodig.

Een belangrijk speerpunt van het beleid van het bestuur van de Stichting is dan ook het binnen afzienbare tijd bijeenbrengen van de noodzakelijke fondsen om verdergaande achteruitgang van het geheel te stoppen. Wellicht kan het nog verder ontwakende besef van het regionale en historische belang van dit ensemble hierbij helpen de ogen van mogelijke subsidiegevers en fondsen te openen.

3. Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg

De stichting is opgericht op 23 mei 1978 en heeft volgens de statuten als doel:

- a. het in standhouden van het Stoomgemaal Halfweg als monument met een werkende stoombemelingsinstallatie met bijbehorende gebouwen en terreinen voor zover beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 of de wetgeving die daarvoor in de plaats komt;
- b. het instandhouden van waterstaatkundige werken en monumenten die verband houden met het sub. a. genoemde stoomgemaal en/of een beeld geven van de lange staatkundige geschiedenis van Halfweg
- c. het inrichten en exploiteren van een museum verband houdende met de waterstaatkundige ontwikkelingen zowel in het verleden als heden;
en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Deze doelstelling vindt als volgt uitwerking:

- Kinderen en volwassenen kennis laten maken met techniek en geschiedenis. Een bezoek van een kind aan het gemaal is een educatieve ervaring. Het kind maakt niet alleen kennis met de techniek, maar krijgt ook inzicht in de toepassing hiervan. Ook krijgt het inzicht in de beheersing van de waterstand en de geschiedenis daarvan. In deze zin draagt het bij aan begrip van de wereld om hen heen.
- Aan de volwassen bezoeker biedt het naast zicht op de techniek de relatie tot de beheersing van de waterstand. In die zin laat het de bezoeker kennis maken met de geschiedenis van een topsector van Nederlandse economie, namelijk de watertechnologie.
- Tenslotte biedt het gemaal ook nog aan de bezoeker inzicht in de waterstaatkundige geschiedenis van Nederland in het algemeen en de regio in het bijzonder.

Deze doelstelling draagt bij aan het bewustzijn van het belang van de strijd tegen het water bij kinderen en volwassenen. Het waterstaatkundige beheer in deze regio wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland.

4. Visie

Lange termijn

Het stoomgemaal is een Cultureel Erfgoed, dat voor de lange termijn behouden moet blijven.

De reden: het gebouw en de machines zijn de belichaming van de strijd tegen het water, zoals die in het verleden werd gevoerd en ook nu nog gevoerd wordt vanwege enerzijds de ligging van ons land ten opzichte van de zeespiegel en anderzijds de behoefte aan land om veilig te kunnen wonen en werken en grond om gewassen te kunnen verbouwen.

Dit stoomgemaal verdient het in het bijzonder om behouden te blijven vanwege zijn unieke karakter als nog werkend stoomgemaal. Aan de strijd tegen het water wordt een extra dimensie toegevoegd: het is een goede illustratie van het stoomtijdperk, dat is ingeluid met de industriële revolutie in de 19e Eeuw. In het tijdperk van Koning Willem I is de eerste spoorlijn aangelegd, die zich in de directe nabijheid bevindt van het stoomgemaal. Over het zijkanaal F en met name over nog aanwezige oude sluisjes van Rijnland in Halfweg zijn restanten aanwezig van de spoorbrug, die deel uitmaakte van de oudste spoorlijn (Amsterdam-Halfweg-Haarlem) van Nederland. Ook dit is een verwijzing naar de tijd, waarin steenkool onze belangrijkste energiebron was. Beide exponenten van het stoomtijdperk - gemaal en spoorbrug- verdienen het in onderling verband gezien te worden en behouden te blijven.

Voor wat betreft het stoomgemaal voorziet een meerjarenonderhoudsplan in de onderbouwing. Ruim 25 jaar na de vorige onderhoudsbeurt is het gebouw dringend aan een renovatie toe. De financiële middelen daartoe ontbreken. Rijk, provincie, gemeente en Hoogheemraadschap van Rijnland zouden daarin moeten bijdragen.

Rijnland en de gemeente steunen het stoomgemaal met een jaarlijkse bijdrage ten behoeve van de exploitatie van € 10.000,- respectievelijk € 2750,-. Het Rijk heeft een subsidie voor restauratie afgewezen in 2012. Met het oog op de aanvraag van die subsidie is het door Conserf opgestelde meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd voor het laatst in 2012. Het bestuur is zich bewust van de noodzaak het plan opnieuw te actualiseren. Het bestuur heeft als beleidsvoornemen voor 2021 het actualiseren van het onderhoudsplan, met het oog op de hernieuwde inspanning om een bijdrage te ontvangen van de genoemde overheden ten behoeve van groot onderhoud. De genoemde bijdragen, volstaan niet voor dit doel voldoende te reserveren. Overigens is er met toestemming van de gemeente wél een reserve groot onderhoud gevormd. Dit houdt verband met het beleidsvoornemen om van overheden een bijdrage te ontvangen: als al van een dergelijke bijdrage sprake kan zijn, gebeurt dit in de regel op basis van cofinanciering.

Korte termijn

Het stoomgemaal moet als museum kunnen blijven functioneren. Het gaat er niet alleen om het gebouw en de machines te behouden, maar ook om ze functionerend te tonen aan een breed publiek.

Dit functioneren kan dankzij:

- de inzet van vrijwilligers;
- entreegelden en vergoedingen voor het gebruik van het museum voor recepties e.d.
- donaties;
- exploitatiesubsidies van Rijnland en de gemeente Haarlemmermeer

De subsidies van beide instellingen zijn onontbeerlijk. Dit blijkt uit de financiële jaarrapporten over een aantal jaren. Deze zullen dus minimaal op het oude niveau dienen te blijven. In de navolgende hoofdstukken 7 en 8 komt aan de orde welke activiteiten thans worden verricht in het kader van de museumfunctie.

Daarom is in 2019 door het bestuur een werkgroep 'Toekomst Stoomgemaal Halfweg' geïnstalleerd. Deze werkgroep heeft zich bezig gehouden met de vraag op welke wijze de groei van het bezoekersaantal én de omzet kan worden gefaciliteerd.

Eén van de aanbevelingen betreft het aanpassen van de inrichting en indeling van het bezoekersgedeelte van het stoomgemaal.

In de zomer van 2020 is hieraan gevolg gegeven. Het blijft voor de komende periode een punt van aandacht. Het bestuur heeft als voornemen om alert te zijn op het aansluiten van de accommodatie op de wensen van de bezoekers. Waar nodig zal de inrichting nog verbeteringen ondergaan.

5. Bestuur

Het bestuur van de Stichting Vrienden Stoomgemaal bestaat uit:

Ing. P.G.F. te Beest (voorzitter), Mr. B.J. Huisman (secretaris), M.A.M. Knijn (penningmeester), G.T.A. van den Boogaard, Ir. P.M. Capelle, Ing. G.H.M. Nibbering, B.Schalij en R.T.N.M. Wever

Het bestuur komt minimaal zes maal per jaar bijeen. Tijdens de vergaderingen staan in ieder geval onderstaande punten op de agenda:

- Financiële zaken
- Bouwtechnische zaken
- Verslag van de penningmeester
- Stand van zaken rond vrijwilligers
- Planning stoomdagen

De vergaderingen worden bijgewoond door een vertegenwoordiger van de vrijwilligers.

6. Vrijwilligers

Voor het in stand houden van het stoomgemaal en voor de organisatie van de stoomdagen en andere evenementen, kan het bestuur van de stichting een beroep doen op een aantal vrijwilligers. Deze vrijwilligers werken geheel belangeloos (m.u.v. de beheerder) en dragen het stoomgemaal een zeer warm hart toe. Zij worden aangestuurd door de (vrijwillige) coördinator.

Op dit moment zijn ongeveer 40 vrijwilligers actief betrokken bij het stoomgemaal.

De vrijwilligersgroep bestaat uit een aantal subgroepen:

- Vrijwilligers voor de techniek
- Vrijwilligers voor de balie
- Vrijwilligers voor educatie, rondleidingen en pr
- Vrijwilligers voor algemene onderhoudswerkzaamheden

Vrijwilligers voor de (stoommachine) technische onderhoudswerkzaamheden en de algemene bouwkundige onderhoudswerkzaamheden worden 'aangenomen' op basis van hun technische- en educatieve vaardigheden c.q. het overbrengen van kennis en ervaringen op de jongere generatie. De vrijwilligers voor de techniek dienen bij voorkeur kennis/ervaring met (stoom)machines te hebben. De vrijwilligers voor de balie dienen vooral op een representatieve wijze de bezoekers van het museum te ontvangen. Van vrijwilligers voor educatie, rondleidingen en pr. wordt verwacht dat zij een brede kennis en interesse hebben van de historische aspecten van het stoomgemaal en zijn omgeving.

Op jaarbasis worden door de vrijwilligers 10.000 tot 12.000 uur aan het museumgemaal besteed.

De vrijwilligers hebben te kennen gegeven goed geïnformeerd te willen worden over de gang van zaken binnen het bestuur en over de activiteiten en ontwikkelingen binnen het stoomgemaal. Daartoe verschijnt minstens drie keer per jaar een digitale nieuwsbrief voor alle betrokkenen. Dit is een nieuwe ontwikkeling, die de komende periode een goed vervolg moet krijgen. Voorts is er een vertegenwoordiger van de vrijwilligers aanwezig in de bestuursvergaderingen.

Een ander aspect betreft de professionalisering. Er zal steeds een zeker mate van doorstroming zijn binnen de vrijwilligers. Er nemen mensen afscheid en er komen nieuwe, zonder ervaring. Acties om nieuwe vrijwilligers te werven zijn gestart. Het voornemen is om deze acties nog te intensiveren met het oog op een optimale bezetting. Mogelijk biedt samenwerking met de Cruquius op dit punt soelaas.

Opleiding van (nieuwe) vrijwilligers is dan ook een permanent punt van aandacht. Ook zullen procedures en werkwijzen beschreven moeten worden met het oog op een soepele opvolging in functies. Een handboek voor stokers en machinist is opgesteld. De functies van beheerder en van de vrijwilligerscoördinator zijn beschreven. Het bestuur heeft als beleidsvoornemen erop toe te zien, dat dit soort activiteiten een vervolg krijgt voor de andere medewerkers binnen het stoomgemaal.

Beloningsbeleid

Het bestuur van de stichting voert al sinds de oprichting een stringent beloningsbeleid. Dit houdt in, dat noch de leden van het bestuur, noch de leden van de ondersteuningsgroep (vrijwilligers) in aanmerking komen voor beloning in de gebruikelijke betekenis van het woord.

Alleen de beheerder ontvangt een vrijwilligersvergoeding, gelet op de verantwoordelijkheden én verplichtingen die voor deze functie gelden. De vrijwilligers komen wel in aanmerking voor een vrijwilligersvergoeding, conform de daarvoor geldende fiscale regels, tot ten hoogste het fiscaal vrijgestelde bedrag per jaar.

7. Huidige Activiteiten

Het streven is om gedurende het stoomseizoen van begin april tot einde oktober elk eerste weekeinde van de maand het stoomgemaal voor het publiek in bedrijf te hebben. Het stoomgemaal is tevens een museum en beschikt over een uitgebreide collectie stoommachinemodellen, industriële stoommachines, meters en appendages.

Jaarlijks worden een aantal bijzondere stoomdagen georganiseerd:

- De 'dag van het kind', een stoomdag waarop kinderen kunnen helpen met stoken, smeren en smeden en na afloop een klassiek 'Stoomvakschool' diploma krijgen. Hierdoor biedt het kinderen de gelegenheid kennis te maken met techniek en kracht van de natuur en dit draagt bij aan technisch inzicht en de bewustwording van het belang van een goede waterhuishouding.
- De 'nostalgische avond', waarop de 'authentieke' olielampen branden en het gehele gemaal feeëriek is verlicht.
- Museumweekend, de Nationale Molen- en Gemalendag en de Open Monumentendagen.
- Stoomdagen ten behoeve van educatie

Tijdens deze evenementen wordt de machine onder stoom gebracht en werkend getoond. Op deze wijze brengt het stoomgemaal bekendheid over de geschiedenis en techniek onder de aandacht van een groot publiek.

In het ketelhuis is een coffee corner met een permanente tentoonstelling over alles wat met water en techniek te maken heeft. Ook worden ook regelmatig speciale tentoonstellingen georganiseerd.

Binnen en buiten de reguliere openingstijden kunnen groepen een bezoek met rondleiding in het museum boeken. Deskundige vrijwilligers leiden de bezoekers rond en geven een toelichting op de werking en de functie van het gemaal en de waterhuishouding.

Het museum kan als locatie gehuurd worden voor recepties, vergaderingen, congressen, reünies, fotosessies, filmopnamen en andere evenementen.

8. Educatie

Stoom en het heden

Stoom en stoomkracht zijn niet alleen iets uit een grijs verleden: ook vandaag de dag wordt er nog heel veel gebruik van gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan de stoomturbines in elektriciteitscentrales (op gas en kolen, maar ook kerncentrales), stadsverwarming en stoomreiniging. Stoom kan onder andere duurzaam geproduceerd worden door de verbranding van huisvuil, door de hete afvalgassen van andere processen - denk bijv. aan hoogovens - of in vulkanische gebieden door de hitte in de bodem. Het is goed dat de jeugd gewezen wordt op de Nederlandse maakindustrie. Zo is bijvoorbeeld de huidige stoommachine in 1923 gebouwd door Gebr. Stork uit Hengelo. De schepraders, tandwielen en assen zijn al eerder door de Gebr. Stork geproduceerd.

Droog door stoom

Nu de jeugd steeds verder van het begrip 'stoom' af komt te staan en industrieel erfgoed steeds meer wordt bedreigd, is het noodzakelijk om de jeugd hiermee in aanraking te brengen, bewust te maken van wat er vroeger is bereikt en te doordringen van de noodzaak van instandhouding van dit erfgoed. Voor leerlingen van de groepen zes en hoger van het basisonderwijs en van de eerste klassen van het voortgezet onderwijs, vormt erfgoededucatie een wezenlijke verrijking van hun kennis en inzicht in het belang van de technische vooruitgang die deze ontwikkeling heeft mogelijk gemaakt. Een bezoek aan Museum Stoomgemaal Halfweg, dat zo nauw verweven is met een indrukwekkend stuk historie, met stoomtechniek en met waterbeheer, zou eigenlijk een vaste plaats op het lesprogramma behoren te hebben.

In 2020 heeft het bestuur de werkgroep Educatie ingesteld. Deze heeft een rapport uitgebracht, dat voorziet voor 2021 in:

- Het verzorgen van educatie voor de groepen 7 en 8 van de basisscholen in de gemeente; Hiertoe is speciaal voor deze doelgroep een leerlijn ontwikkeld. De leerlijn bestaat uit een les op school over dijken en water en een les op het stoomgemaal over stoom. De kinderen krijgen aansluitend na de les over stoom een rondleiding door een draaiend stoomgemaal. De les op school kan gegeven worden door de eigen docent of door een vrijwilliger van het stoomgemaal of een combinatie van beiden. Via het cursuspakket van Pier K zal de leerlijn zoals gemaakt door de werkgroep bij de scholen geïntroduceerd worden. Besprekingen hiertoe zijn gaande.
- Het verzorgen van een presentatie en rondleiding voor aangemelde groepen;
- Het verzorgen van een presentatie voor niet aangemelde bezoekers tijdens de stoomdagen en andere gelegenheden.

Daartoe zullen op de specifieke doelgroepen afgestemde presentaties worden ontwikkeld. Het gaat er om het belang van het thema water en met name het belang van een ecologisch duurzaam watersysteem goed over het voetlicht te brengen. Daarbij zal het belang van het Stoomgemaal Halfweg voor de droogmaking van het Haarlemmermeer zeker niet onbelicht blijven.

9. Bezoekers & Evenementen

Tot voor enige jaren was het stoomgemaal onbekend bij het grote publiek, mede door zijn ‘verborgen’ ligging. Door publicaties in de huis-aan-huisbladen, interviews op de radio en het opzetten van een website is het aantal bezoekers in de afgelopen jaren meer dan verdubbeld.

De website bevat naast informatie over het stoomgemaal zelf, ook uitgebreide informatie over onder andere de waterstaatkundige geschiedenis van Halfweg en omgeving, de Haarlemmermeer en de stoomgemalen van de Haarlemmermeer. Het beleid is erop gericht deze trend voort te zetten.

Zoals eerder aangegeven is om het streven het bezoekersaantal, en daarmee de inkomsten, te verhogen. Daartoe is een interne verbouwing uitgevoerd, met als doel een betere routing en een betere mogelijkheid voor de bezoekers om consumpties te nuttigen.

In dat kader, heeft het bestuur ook besloten om per 1 januari 2021 een overeenkomst tot samenwerking aan te gaan met Convention Bureau Event Park Amsterdam en B & D catering. Eerstgenoemde bureau beschikt door zijn netwerk over de mogelijkheden om groepen naar het stoomgemaal te halen, die om verschillende redenen het museum willen bezoeken. Dat kan zijn voor een congres, vergadering, receptie, een werkbezoek, een lunch of een gewoon bezoek. De catering kan volledig gefaciliteerd worden door een professioneel bedrijf: B & D Catering.

Daarnaast blijven de “interne” bijeenkomsten, zoals mét of via de vrijwilligers, verzorgd worden door cateraar V.O.L. (Voedsel op Locatie)

Ook is er overleg geweest met het management van het nabijgelegen Amsterdam The Style Outlets met het oog op het faciliteren en stimuleren van bezoek aan het stoomgemaal vanuit die locatie in Halfweg. Dit zal vóór de start van het seizoen 2021 worden uitgewerkt en vormgegeven. Het Outlet Center is voornemens eind 2020 de deuren voor het publiek te openen. Het is een beleidsvoornemen van het bestuur om van de stroom van bezoekers gebruik te maken door deze te interesseren voor een bezoek aan het stoomgemaal. Het informatiecentrum van het Outlet Center zal hierop inspelen.

Verder wordt, in samenwerking met het naastgelegen Brasserie Het Gemaal, lunch- & vergader-/workshoparrangementen aangeboden voor kleinere bedrijven (denk aan de huurders van de voormalige suikersilo's).

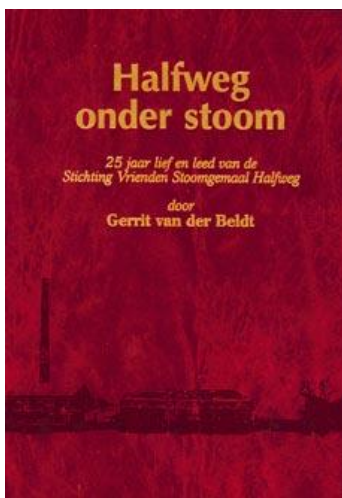
Gelet op bovenstaande ontwikkelingen, is de functie van ‘beheerder’ ingesteld, die ook het aanspreekpunt is voor deze partners met het oog op het maken van de afspraken en voor de nakoming van deze afspraken (inclusief het houden van toezicht tijdens deze evenementen). Deze functionaris wordt geacht selectief te werk gaan met het accepteren van evenementen, met inachtneming van door het bestuur te stellen criteria.

10. Communicatie & Public Relations

De website speelt een belangrijke rol in de publieksinformatie: het doel ervan is belangstellenden van zo veel mogelijk historische en technische informatie te voorzien, over zowel het Stoomgemaal zelf als over de drooglegging van de Haarlemmermeer en de Rijnlandse (stoom)gemalen die daar onlosmakelijk mee verbonden zijn.

Extra aandacht wordt besteed aan de bereikbaarheid. Het in december 2012 geopende NS station Halfweg-Zwanenburg draagt daar op een positieve manier aan bij. Inmiddels is gebleken dat met name 60 plussers met kleinkinderen uit alle delen van het land hier gebruik van maken.

In het boekje 'Halfweg onder stoom' wordt 25 jaar lief en leed van de Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg uit de doeken gedaan. Een stoomgemaal hebben is één, een stoomgemaal houden is twee, een stoomgemaal beheren is drie.

Om de highlights van de rondleiding thuis nog eens rustig na te lezen is een korte samenvatting (gratis) beschikbaar.

Nieuw logo

In augustus 2020 is een nieuw logo geïntroduceerd voor de komende jaren. Het oude logo was na een lange staat van dienst aan vervanging toe. Het nieuwe logo oogt moderner en past daardoor meer bij de doelstelling van de Stichting Vrienden van het Stoomgemaal Halfweg om meer bezoekers, groepen en scholen te interesseren in een bezoek en zo bij te dragen aan het behoud van het gemaal voor de toekomst. Stoomgemaal Halfweg is het oudste en grootste nog werkende schepradstoomgemaal ter wereld. Het nieuwe logo maakt deel uit van de actie tot vernieuwing van de huisstijl. Hiertoe behoort ook het voornemen tot het maken van een nieuwe folder.

11. Financiën

Gezien de staat van onderhoud van het gebouw en het belang om het monument voor de toekomst te behouden, moet voor grote investeringen vermogen worden opgebouwd.

Omdat de stichting zelf te weinig inkomsten heeft om voldoende reserve te kunnen vormen voor deze grondige renovatie, is het noodzakelijk dat derden een bijdrage leveren om dit groot onderhoud te kunnen uitvoeren. Er is meerdere keren, zonder resultaat overigens, een BRIM subsidie aangevraagd bij het Rijk. Het beroep op de laatste afwijzing is afgewezen door de bestuursrechter.

De stichting ontvangt jaarlijkse bijdragen van de gemeente Haarlemmermeer en het Hoogheemraadschap Rijnland. Deze bijdragen zijn van wezenlijk belang met het oog op een sluitende begroting/jaarrekening.

Voor een bezoek aan het museum wordt een entreprijs gevraagd. Op stoomdagen wordt de entreprijs verhoogd met een 'stoomtoeslag'. Deze toeslag is nodig om de dure kolen te bekostigen.

12. Samenwerking

gemeente
Haarlemmermeer

Het bestuur heeft als vast beleidsvoornemen goed samen te werken met de **gemeente Haarlemmermeer**. Dit voornemen is deels ingegeven door de voorwaarden die de gemeente stelt bij het verlenen van subsidies. Het volgt ook uit de behoefte van het bestuur de educatieve activiteiten te intensiveren (zie hoofdstuk 8).

Ook zal er goed overleg plaats vinden met in de gemeente gevestigde instellingen. Dit betreft onder andere Haarlemmermeermuseum De Cruquius en overige musea in Haarlemmermeer. De bij directie en medewerkers aanwezige kennis en ervaring kan ook het bestuur van Stoomgemaal Halfweg ten goede komen.

Met de **Provincie Noord-Holland** vindt goed overleg plaats over de mogelijkheden om een subsidie te verlenen ten behoeve van het groot onderhoud. De Provincie denkt actief mee met het bestuur van de stichting over het optimaliseren van de status van het stoomgemaal als museum. Tot het verlenen van enige subsidie is het echter nooit gekomen.

Met het **Hoogheemraadschap van Rijnland** bestaat een goede relatie, al sinds de oprichting van de stichting in 1978. Door de verkoop van het gemaal door Rijnland aan de Stichting Vrienden Stoomgemaal Halfweg werd Rijnland ontheven van het onderhoud, terwijl er een nieuwe toekomst voor het gemaal als museum in het verschiet lag. Bovendien verleent het Hoogheemraadschap ons jaarlijks een subsidie. Ons werk wordt door hen gewaardeerd en zij helpen ons regelmatig met historische informatie, die dan weer zijn weg vindt naar de publiekswebsite van het Stoomgemaal Halfweg. Het beleid is erop gericht deze relatie te bestendigen.

Het Stoomgemaal Halfweg is vertegenwoordigd in het **Museum Platform Haarlemmermeer**. Dit platform was bij de oprichting, een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede & Spaarnwoude (het Stoomgemaal Halfweg). Het doel is om op een efficiënte wijze informatie uit te wisselen die moet leiden tot een grotere naamsbekendheid onder een breder publiek. Hierdoor kan het museumbezoek onder zowel jongeren als ouderen vergroot worden. Alle musea van Haarlemmermeer zijn aangesloten bij dit platform. Zij vergaderen twee maal per jaar. De bij het Museumplatform aangesloten instellingen werken gezamenlijk aan projecten.

Pier K is het centrum voor kunst en cultuur voor jong en oud in Haarlemmermeer. Het scholenteam van Pier K ondersteunt basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs in Haarlemmermeer bij het geven van cultuuronderwijs. Zij werken samen met 66 scholen voor primair onderwijs en zeven scholen voortgezet onderwijs. Jaarlijks nemen ruim 18.5000 leerlingen op school deel aan projecten en lessen van Pier K.

Om educatie onder de aandacht van de scholen te brengen en om samenwerking met andere musea te verkrijgen is aansluiting met Pier K gezocht.

13. Plan van aanpak

In hoofdstuk 3 zijn de statutaire en feitelijke doelstellingen van de stichting beschreven. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de lange en korte termijn. Voor de lange termijn gaat het om behoud van een belangrijk cultureel Erfgoed, dat verwijst naar de strijd tegen het water en naar het stoomtijdperk. Voor de korte termijn gaat het om de exploitatie van het stoomgemaal als museum ten behoeve van een zo breed mogelijk publiek. Een bijzondere doelgroep is de jeugd.

Het bestuur is in beroep gegaan bij de bestuursrechter en bij de Raad van State tegen de afwijzing van de BRIM subsidie door het Rijk. Dit beroep is ongegrond verklaard. Met de provincie is op bestuurlijk en ambtelijk niveau overleg gevoerd over de mogelijkheid van een provinciale bijdrage. Bij dat overleg bleek de provincie over de mogelijkheden te beschikken. Dit gebeurt op basis van cofinanciering. Het bestuur spant zich in om fondsen te werven bij diverse instellingen. De J.C. Ruigrok Stichting heeft in september 2015 een bijdrage ad € 11.500,- toegekend voor de vernieuwing van de balustrade rond het schepraderengebouw. Ook bestaat de bereidheid aan de zijde van de vrijwilligers om een project deels door zelfwerkzaamheid te realiseren, zoals is gebleken o.a. bij de restauratie van de verbindingsgang tussen de machinekamer en ketelruimte. Dankzij hun gewaardeerde inzet heeft de stichting dit kunnen doen. Daarmee is een deel van het groot onderhoud in de loop van enkele jaren gerealiseerd. Het bestuur houdt er rekening mee, dat er nog voor een bedrag van ca € 200.000,- aan groot onderhoud moet worden uitgevoerd.

Voorts gaat het bestuur aansluiting zoeken bij projecten en ontwikkelingen in de directe omgeving van het stoomgemaal. Zo hebben Hoogheemraadschap Rijnland en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmerliede en Spaarnwoude financiële middelen beschikbaar gesteld voor restauratie van de sluisjes in Halfweg. Ook heeft een door de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude ingestelde werkgroep een rapport gemaakt over de verbetering van de omgeving van de sluisjes in relatie tot het restauratieproject. Het bestuur van de Stichting heeft contact hierover met Rijnland en de beide gemeenten over dit project en de aansluiting daarbij. Eén van de bestuursleden neemt deel aan de overleggen.

Een andere ontwikkeling in de directe omgeving betreft Sugarcity. Los van de exacte inhoud van de plannen is duidelijk, dat Sugarcity een aanzuigende werking zal hebben op een breed publiek. Niet voor niets heeft de provincie meegewerkt aan de totstandkoming van een nieuw NS station ter plaatse. Het bestuur wil de bezoekers van Sugarcity c.q. het Outlet Center attenderen op de mogelijkheden rond het museum en Stoomgemaal. Daartoe is overleg en contact met Sugarcity c.q. het Outlet Center nodig.

Voorgaande past in de doelstelling van het bestuur om de bezoekersaantallen omhoog te brengen. Ook nu wordt hieraan gewerkt en met positief resultaat (zie hoofdstuk 9). Zoals gezegd, vormt de jeugd een speciale doelgroep. Het bestuur wil blijven inzetten op de educatieve kant van het museumwerk en ziet mogelijkheden deze uit te breiden en te intensiveren door ook scholen buiten Haarlemmermeer, zoals Spaarndam-west, Amsterdam-West en Haarlem-Oost hierbij te betrekken. Daartoe is samenwerking met de scholen nodig. Ook dit zal een taak van de werkgroep Educatie worden.

Al deze activiteiten moeten ondersteund worden door een goede communicatie.

In 2015 is een vernieuwde website gelanceerd. De website wordt actueel gehouden en activiteiten, zoals de stroomweekends en bijzondere openstellingsdagen worden vermeld.

Op de website is ook informatie te vinden over de historie, techniek en educatie.

Het Stoomgemaal Halfweg heeft een eigen facebook pagina, de berichten hierop worden 'geliked' en gedeeld. Alle activiteiten worden aangekondigd in de plaatselijke en regionale bladen en lokale social media. Daarnaast fungeert het stoomgemaal regelmatig als decor in films en documentaires en een enkele keer in een TV reclame. Het bestuur werkt graag mee aan dit soort activiteiten.